

H. J. Gerritsen ing. / **Nieuwe methoden om grote bomen te verplanten**

Hoofd Afdeling Plantsoen en Boomzaden van Heidemij Nederland bv, dochteronderneming van NV Heidemaatschappij Beheer

NV Heidemaatschappij Beheer heeft in het najaar van 1970 in ons land een machine geïntroduceerd waarmee grote bomen met kluit worden verplant. Deze „tree-mover” is in de Verenigde Staten ontwikkeld en wordt daar al geruime tijd gebruikt.

Het verplantingsmechanisme, dat is gemonteerd op een vrachtwagen, bestaat uit vier grote metalen schoppen die bevestigd zijn in de hoeken van een vierkant raam.

Werkwijze

Op de plantplaats wordt door de machine een plantgat gemaakt.

Het raam wordt van de verticale stand in horizontale stand achter de vrachtwagen gebracht, en zakt vervolgens op de grond. Daarna worden de schoppen de grond ingedreven tot een diepte van ongeveer 1.25 m. In de grond sluiten de schoppen aan elkaar en vormen een kegel met een bovendoorsnede van ongeveer 168 cm en een diepte van circa 1.25 m. De gevulde „container” wordt dan omhoog gebracht en in verticale stand omgeklapt.

Alle handelingen worden hydraulisch verricht.

De wagen rijdt vervolgens naar de rooiplaats, lost de grond en „rooit” een boom op dezelfde wijze als boven omschreven.

Door ons geplante populieren in de woonwijk „Ridderveld” te Alphen a/d Rijn.

Een iep wordt in Lelystad in het plantgat geplaatst.

De tree-mover klaar om in actie te komen.

De Newman methode.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de achterarm van de vierhoek uitneembaar is. De wagen rijdt zover achteruit tot de boom in het midden van de vierhoek staat.

De gerooide boom wordt nu in horizontale stand gebracht met de kroon op de cabine. De kroon wordt zo nodig ingebonden en vervolgens rijdt men naar de plantplaats, waar de boom in het passende plantgat wordt geplaatst.

Wil men een boom dieper planten dan hij gestaan heeft, dan is dit mogelijk door bij het rooien het raam niet tot op de

grond maar op een verhoging, bijv. van spoorbielsen, te laten zakken. De boom wordt dan ondieper gerooid, wat voor vlak wortelende houtsoorten als populier en wilg geen bezwaar is.

Met bovenomschreven machine (T.S.66) heeft de Heidemaatschappij al ruim 1000 bomen in ons land verplant. De aanslag van de bomen is zeer goed te noemen waarbij de ervaring heeft geleerd dat een goede nazorg in de vorm van snoeien – vastzetten – water geven enz. van essentieel belang is.

Met de T.S.66 kunnen met goed gevolg bomen worden ver-

plant met een stamdiameter van 15–25 cm en een lengte van 8–10 m.

Voor bomen van 5–15 cm stamdiameter is een kleinere versie, de T.S.44, zeer goed bruikbaar.

Bij deze machine heeft de kluit een bovendiameter van 106 cm en een diepte van 117 cm.

Naast genoemde tree-movers, die worden ingezet voor verplantingen over een afstand tot ongeveer 30 km beschikt de Heide-maatschappij (Heidemij Bomendienst) over verplantingsapparatuur waarmee grote bomen met een stamdiameter van 30 cm over grote afstanden kunnen worden verplant.

Bij deze methode, het zogenaamde Newman-systeem, wordt de boom rondgegraven tot een diepte van 50–70 cm.

Vervolgens wordt de kluit met behulp van een speciaal gecon-

strueerd frame stevig ingebonden. De verpakte boom kan door middel van een lier op een bijpassende tweewielige trailer worden getrokken, die wordt gekoppeld aan een kleine vrachtwagen die dan naar de plantplaats rijdt.

Ook is het mogelijk om meerdere bomen te verpakken en op een dieplader of schuit te laden en naar de plantplaats te transporteren.

Met de omschreven verplantingsapparatuur kunnen wij allerlei soorten loof- en naaldhoutbomen van aanzienlijke afmetingen over korte of lange afstand verplanten.

Hierbij geven populieren en wilgen weinig problemen.

Met wilgen en populieren en andere loofhoutsoorten van 8–10 m hoogte kan het leefmilieu in nieuwe hoogbouw woonwijken aanzienlijk worden verbeterd.

J. van de Craats / In memoriam het wilgenbos „De Belders” te St. Oedenrode

Staatsbosbeheer St. Oedenrode

Het wellicht meest bekende wilgenbos van ons land, vak 42 d van de gemeentebossen van St. Oedenrode, is er niet meer.

In de winter 1971/1972 zijn de bomen op twee na geveld en daarom, thans voor het laatst een korte beschrijving over het ontstaan van de beplanting, hoe hij aan zijn eind is gekomen en wat de financiële resultaten hierbij waren.

In 1931 is het zeer laaggelegen en diep begreppelde, moerachtige, grasland 40 cm diep gespit. De grond uit de greppels is op de dammen gebracht, zodat deze boven het waterpeil kwamen te liggen. Daarna zijn deze dammen beplant in ca. 6 x 7 m verband met driejarige wilgenpoten die, zoals de vroegere bosbouwkundig ambtenaar Van Hemel mij vertelde, van zeer fraaie en gezonde knotwilgen uit de tuin van de notaris in St. Oedenrode waren gehakt.

Buiten een gift van 1000 kg kalk/ha bij de aanleg is er geen bemesting toegepast. Wel werd witte els ondergeplant.

's Winters bij hoge waterstanden stond het gehele terrein onder water (o.a. nog zeer langdurig in 1960/1961) maar dit werd door de langs lopende waterlossing in het voorjaar weer vrij snel afgevoerd.

Aan twee zijden grensde het wilgenbos aan populierenbos uit dezelfde periode. In 1965 werden de bomen in het aan de zuidzijde gelegen vak 42 c geveld en herplant met *Salix* 'Belders' en *Populus* 'Löns'.

In 1971 zijn de populieren geveld die aan de westzijde van het wilgenbos stonden (vak 42 e).

Reeds verschillende jaren werd er door de gemeente op aange drongen om de wilgen te verkopen maar dit hadden bemoeiingen van het Staatsbosbeheer steeds kunnen voorkomen.

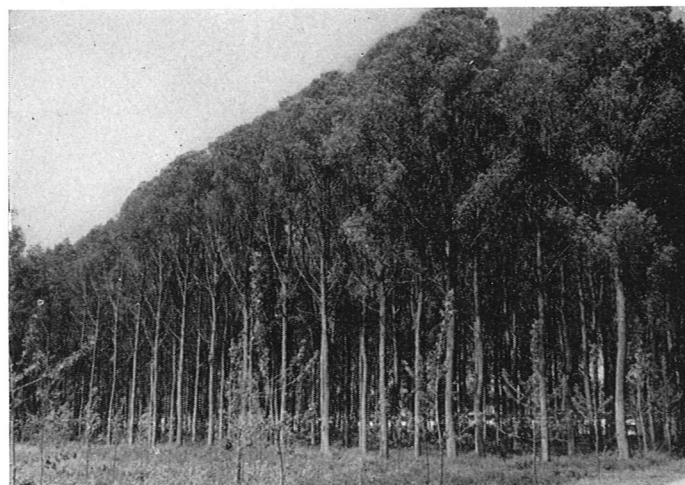
Omdat na velling van vak 42 e de wilgen in de wind kwamen te staan, woeien er in het najaar van 1971 een paar om. De gemeente besloot direkt om het bos op stam bij inschrijving te verkopen, omdat zij bang was dat door stambreuk de waarde ineens sterk zou verminderen. De bomen waren niet door de watermerkziekte aangetast, wel stonden er enkele bomen met grote spechtegaten of met rotte plekken aan de stamvoet.

Op het perceel van 0.40 ha stonden 108 bomen. Voor de verkoop werden 106 bomen in vier kavels verdeeld. Er kon zowel per kavel als op de massa worden ingeschreven.

Volgens de schatting was de inhoud van de 106 bomen (tot een top diameter van 25 cm) $\pm 196 \text{ m}^3$ werkhout.

Voor de inschrijving werden de klompenmakers uit St. Oedenrode, Best, Schijndel en Liempde uitgenodigd. In totaal zijn er zeven inschrijvingen binnengekomen.

Bij opening der biljetten bleek, dat de Fa. L. van Kaathoven, Klompenfabriek te Schijndel de hoogste inschrijver voor de

Het wilgenbos „De Belders” bij St. Oedenrode.

massa was en wel met f 14.042,—. De één na hoogste inschrijvers waren de Gebr. v. d. Laar te St. Oedenrode voor f 13.555,—. De opbrengst op basis van de schatting bedroeg dus $\pm f 72$,— per m^3 op stam. De koper heeft het bos in maart laten vellen en het hout afgevoerd naar zijn fabriek. In een gesprek met de heer Van Kaathoven bleek, dat hij na velling de bomen precies gemeten had en gekomen was aan 198 m^3 werkhout voor klompen en $\pm 15 \text{ m}^3$ tophout, geschikt voor souvenirklompjes.

Ter vergelijking is het interessant te weten dat het in 1965 geveld buurperceel met 'Marilandica', bij de velling 40 jaar oud, 240 m^3 populierehout per ha heeft opgeleverd.

De kwaliteit van het hout bleek zeer goed te zijn. De kleur was mooi en de klompen scheurden niet bij het drogen. Het rendement lag zeer hoog, nl. 60 paar klompen per m^3 . Bij het vellen bleken wel enkele bomen een holle voet te hebben, maar dit ging niet tot diep in de stam door; ook de spechtegaten waren gelukkig nog niet diep ingerot.

In april 1972 is het terrein weer beplant met twee- en driejarige *Salix* 'Belders', die op eigen kwekerij van kortstek waren gekweekt.

Twee mooie bomen, die langs de weg stonden, zijn niet verkocht maar blijven zo lang mogelijk staan als aandenken aan het beroemde wilgenbos in de Belders. Helaas is in juli één boom door de bliksem getroffen en zal de velling, zeker spoediger dan gehoopt, plaats moeten vinden.